

Pregled dešavanja na svetskom finansijskom tržištu u periodu od 21. jula do 1. avgusta 2008. godine

Kreditna kriza izazvana drugorazrednim hipotekarnim kreditima u SAD, pokrenula je lavinu kritika na račun velikih agencija za ocenu kreditnog rejtinga, koje nisu na vreme uočile rizike i snizile rejtinge hipotekarnim obveznicama, što je rezultiralo gubicima koji se mere milijardama dolara. Između ostalog, pretpostavlja se da su agencije ulazile u konflikt interesa tako što su onima kojima su dodeljivale rejtinge ujedno bile i savetnici. S tim u vezi, rad u prethodnom periodu tri najveće agencije za dodelu kreditnog rejtinga, Moody's Investors Service, Standard & Poor's i Fitch Ratings istraživače državni tužilac Konektikata, Ričard Blumental (*Richard Blumenthal*) zbog njihove „varljive i nepoštene prakse“, jer poslovanje tih rejting agencija košta poreske obveznike SAD milione dolara. Blumental je poveo antimonopolsku istragu protiv kompanija za ocenu kreditnog rejtinga još prošlog meseca, kada je izjavio da kompanije koje daju rejting za američke obveznice lokalne samouprave (*municipal bonds*) „namerno i sistematski“ rangiraju HoV niže od uporedivih korporativnih HoV, povećavajući tako troškove državam i lokalnim upravama (*gradovima, opštinama*). Moody's je, pod pritiskom sprovedenih finansijskih kontrola izjavio da će promeniti način na koji ocenjuje obveznice lokalne samouprave i da će ih rangirati na isti način kao korporativne i državne. Istraga u Konektikatu bavi se i pitanjem da li su gore navedene rejting agencije rangirale dug protiv volje izdavaoca, potom tražeći isplatu ili preteći smanjenjem kreditnog rejtinga ukoliko im ne bude dodeljen posao procene svih izdavačevih HoV, izjavio je Blumental. Ovih je dana, inače, Standard & Poor's obavestio nadležne regulatorne finansijske institucije u SAD, da je pronašao grešku u računskom modelu za procenu kreditnog rejtinga složenih dužničkih proizvoda, uz napomenu da ona nije imala uticaj na rangiranje dužnika. Američka Komisija za HoV i berzu (*SEC - Securities and Exchange Commission*) već sprovodi istragu po tom pitanju.

Pregled i predviđanje nivoa referentnih kamatnih stopa pojedinih centralnih banaka

Valuta	Referentna kamatna stopa	Na dan	Poslednja promena	Datum poslednje promene	Naredni sastanak	Predviđanje
		1.8.2008				
EUR	"Refinance Rate"	4,25%	+25bp	3.7.'08	7.8.'08	bez promene
CHF	"LIBOR Target Rate"	2,75%	+25bp	13.9.'07	18.9.'08	bez promene
CAD	"Target Overnight Rate"	3,00%	-50bp	22.4.'08	3.9.'08	bez promene
JPY	"Target Rate"	0,50%	+25bp	21.2.'07	19.8.'08	bez promene
GBP	"Repo Rate"	5,00%	-25bp	10.4.'08	7.8.'08	bez promene
USD	"FED Funds Target Rate"	2,00%	-25bp	30.4.'08	5.8.'08	bez promene

Slika br.1. Savet ECB - optimistični ili pesimistični (*hawks or doves*) članovi?

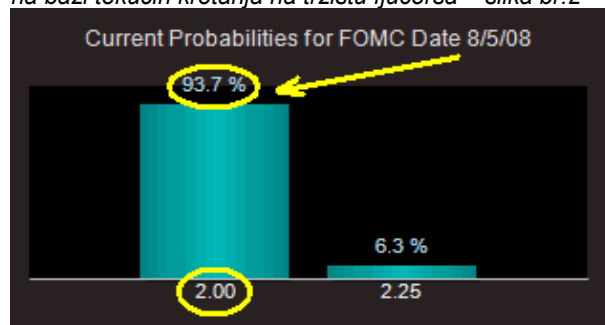
Da li će i koliko njih, članova saveta ECB, glasati za promenu nivoa referentne kamatne stope na evro, na prvoj narednoj sednici ECB, zakazanoj za 7. avgust?

Tržišni učesnici su sve više podeljeni po pitanju odluke ECB o kamatnoj stopi. S jedne strane, deo njih izjavljuje da ubrzavanje inflacije potrošačkih cena u evrozoni na rekordnih 4,1% (*duplo viša od planirane, zbog: skupe nafte, rasta cena hrane, povećanja plata koje ne prati rast produktivnosti i dr.*), podržava špekulacije da

bi ECB mogla ponovno podići kamatnu stopu na evro, nakon povećanja u junu sa 4% na 4,25%. Novo povećanje je vrlo realna mogućnost, ali je po njihovom mišljenju nivo od 4,25%, skoro optimalni nivo referentne kamatne stope u evrozoni za 2008.g. (*oni istovremeno ističu malu*

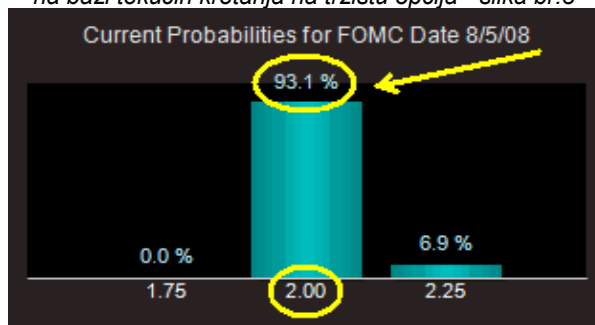
verovatnoću da bi pre 2009.g., moglo doći do smanjenja nivoa kamate na evro). S druge strane, deo tržišnih učesnika ukazuje da najnoviji dokazi slabljenja uslova na tržištu rada evrozone podržavaju njihovo mišljenje da bi se ECB i pre početka iduće godine mogla odlučiti na smanjenje kamatnih stopa. Dok vrednost američkog dolara popušta pod sve jačim pritiscima, investitori se pitaju do kog nivoa evro može ojačati. Podatak o inflaciji u Nemačkoj ukazuje na sve veći problem rasta cena i njihovog uticaja na ekonomiju. Cene u Nemačkoj rastu po najvišoj stopi u poslednjih petnaest godina. Zbog činjenice da bi povećanje kamatne stope na evro usporilo ekonomski rast, druga navedena grupa tržišnih učesnika smatra da se ECB u borbi s inflatornim pritiscima neće odlučiti na taj potez. Problem inflacije nije zaobišao ni SAD. Rastuće cene energenata i hrane „gurnule“ su naviše inflaciju u SAD, tokom juna za dodatnih 1,1%, što predstavlja najviši mesečni rast cena u poslednjih 26 godina (*na godišnjem nivou, cene su više za 5%*). Tokom prve nedelje, s tržišta nekretnina SAD (*koje je bilo jedan od razloga početka krize finansijskog tržišta*), još uvek su se osećali pozitivni efekti dva značajno dobra podatka za jun, objavljena u prethodnom izveštajnom periodu. Prvi se odnosi na količinu započete novogradnje (*mesečni rast od 9,1%*), dok se drugi odnosi na broj izdatih dozvola za gradnju (*mesečni rast od 11,6%*). Oba podatka su bila nešto bolja od tržišnih očekivanja, ali se većina analitičara slaže da je za potvrdu nekog pozitivnog trenda ipak prerano. Pored toga, podaci iz SAD koji su objavljeni u prethodnom, a koji su imali značajan uticaj i u ovom izveštajnom periodu odnosili su se na: industrijsku proizvodnju (*na mesečnom nivou povećana za 0,5%, od očekivanih 0,1%*) i povećanje iskorišćenosti kapaciteta na 79,9% (*Za poređenje, u vreme ekspanzije američke ekonomije iskorišćenost kapaciteta je bila iznad 85%*). S tim u vezi, iako su tokom ovog izveštajnog perioda izašli nešto lošiji podaci (*prvenstveno s tržišta nekretnina u SAD*), tržišta fjučersa i opcija, na sednici FED-a zakazanoj za 5. avgust, sa preko 93% verovatnoće očekuju zadržavanje postojećeg nivoa referentne kamatne stope na dolar od 2% (*Slike 2 i 3*).

Očekivanje smanjenja nivoa "FED Funds Target Rate" na bazi tekućih kretanja na tržištu fjučersa – slika br.2

Izvor podataka: "Bloomberg" informacijski sistem

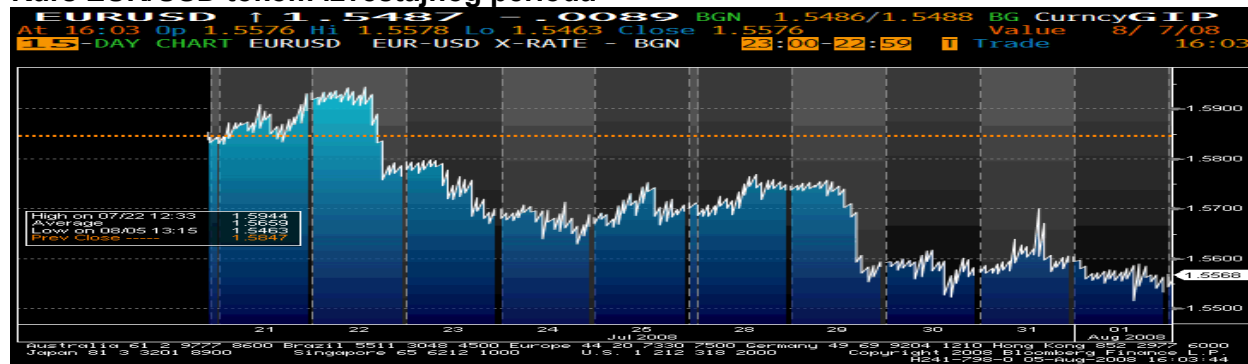
Očekivanje smanjenja nivoa "FED Funds Target Rate" na bazi tekućih kretanja na tržištu opcija - slika br.3

Koliko će dolar dalje padati? Da li je dolar već toliko pao, da će sada početi da raste? Pad vrednosti američke valute učinio je proizvode iz SAD konkurentnijim i doprineo da realna vrednost izvoza SAD naglo poraste (*za više od 25% u poslednje tri godine*). Međutim, trgovinski deficit u 2007. se ipak zadržao na nivou od oko 700 mlrd USD (*oko 5% BDP-a*). Veliki trgovinski deficit i jednako veliki deficit platnog bilansa (*koji uključuje neto prihod od investicija*) pokazuju da strani investitori moraju da dodaju 700 mlrd USD obveznica u svoje portfelje. Međutim, njihova nespremnost da to učine, prema aktuelnom kursu, dodatno utiče na pad dolara u odnosu na druge valute. To smanjuje vrednost dolarskih obveznica u inostranim portfeljima, kada se obračunaju u evrima ili drugim valutama, što dalje smanjuje udeo dolara u portfeljima investitora. Slabiji dolar takođe smanjuje rizik od budućeg pada dolara, jer to znači da dolar u budućnosti treba da beleži manji pad da bi trgovinski balans pomerio ka održivijem nivou. Ali, koji je to održivi nivo trgovinskog balansa i dolara? Dok eksperti pokušavaju to da utvrde, polazna tačka jeste činjenica da trgovinski deficit SAD znači da Amerikanci dobijaju više proizvoda i usluga od ostatka sveta nego što šalju u suprotnom smeru (*700 mlrd USD više prošle godine*). Razlika je finansirana prodajom akcija i obveznica u toj vrednosti. Kamate i

dividende na te HoV biće plaćene slanjem još „papira“, a kada i te HoV dospeju, biće refinansirane novim akcijama i obveznicama. Teško je, međutim, zamisliti da će globalni ekonomski sistem neograničeno dozvoljavati SAD da uvoze više proizvoda i usluga nego što izvoze. U jednom trenutku, SAD će morati da počnu da otplaćuju ogromni iznos koji su dobile od ostatka sveta. Da bi se to dogodilo, Amerikancima će biti potreban trgovinski suficit. Zato je ključna determinanta dugoročne vrednosti dolara – opadanje njegove vrednosti do nivoa koji će omogućiti SAD prebacivanje trgovinskog balansa sa deficita na suficit. Ovo se po svoj prilici neće dogoditi uskoro, ali je to smer u kojem trgovinski balans mora da nastavi da se kreće (*Znači, dalje slabljenje dolara*). Važan faktor u tom procesu biće buduća cena nafte i razmere zavisnosti SAD od uvoza nafte. U svakoj od prethodne četiri godine, SAD su uvezle oko 3,6 milijardi barela nafte. Po skorašnjoj ceni od 140 USD za barel, to podrazumeva trošak za uvoz veći od 500 mlrd USD. Što je veći trošak za naftu, dolar bi trebalo niže da padne da bi se postiglo bilo kakvo smanjenje trgovinskog deficita. Zato rastuće cene nafte, merene u evrima ili jenima, podrazumevaju veći pad dolara i samim tim još više cene nafte izražene u dolarima. Pri razmišljanju o budućoj vrednosti dolara u obzir treba uzeti još jednu važnu činjenicu: stope inflacije u SAD i inostranstvu. Trgovinski deficit SAD zavisi od realne vrednosti dolara, tj., vrednosti dolara prilagođene za razliku u nivoima cena u SAD i inostranstvu. Ako SAD iskuse višu inflaciju nego trgovinski partneri, nominalna vrednost dolara mora da padne još više samo da bi se održala ista realna vrednost. Razlika u inflaciji između dolara i evra sada je relativno mala (*samo oko 1% godišnje*), ali je veća u odnosu na jen i manja u odnosu na juan i druge visoko inflatorne valute. Na dugi rok, međutim, razlike u stopi inflacije mogle bi da budu još značajniji faktor u određivanju puta kojim će dolar ići.

Kurs EUR/USD tokom izveštajnog perioda

Izvor podataka: "Bloomberg" informacijski sistem

U ovom posmatranom periodu kurs EUR/USD kretao se u rasponu od 1,5922 (*maksimalna vrednost ostvarena 21. jula, na zatvaranju*) do 1,5564 (*minimalna vrednost ostvarena tokom ovog izveštajnog perioda, na zatvaranju 1. avgusta*) dolara za evro.

Kretanje kurseva JPY, GBP i CHF prema EUR i USD tokom posmatranog perioda:

	min-max	promena *
JPY	167,55-169,48	▼
GBP	0,78503-0,79460	▼
CHF	1,6209-1,6337	▲

	min-max	promena *
JPY	106,45-108,13	▲
GBP	0,4992-0,5063	▲
CHF	1,0177-1,0496	▲

*Promena vrednosti za jedinicu EUR tj. USD - početak u odnosu na kraj posmatranog perioda - na zatvaranju.

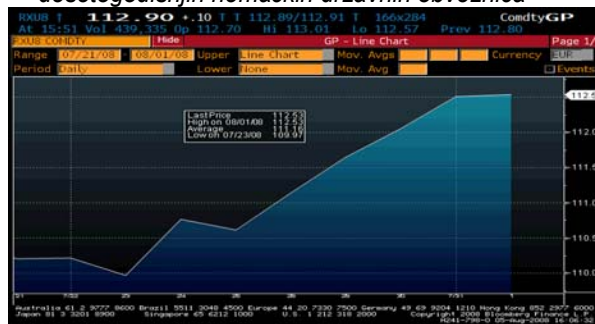
Izvor podataka: "Bloomberg" informacijski sistem

Tržište hartija od vrednosti

„US Treasury Futures“ - indikacija kretanja cena desetogodišnjih američkih državnih obveznica

„Bond Futures“ - indikacija kretanja cena desetogodišnjih nemačkih državnih obveznica

Izvor podataka: „Bloomberg“ informacijski sistem

Američke državne obveznice

Prvih dana izveštajnog perioda usledio je rast stopa prinosa na američke državne obveznice kao posledica povratka optimističnijeg raspoloženja među investitore (*prvenstveno zbog očekivanja pozitivnih objava o finansijskim rezultatima američkih kompanija, što je pažnju ulagača usmerilo ka tržištima akcija*). Međutim, ubrzo nakon toga privremeno je zaustavljen rast prinosa usled nepovoljnih vesti s tržišta akcija (*odnosno objave nešto lošijih od očekivanih finansijskih rezultata po pojedinim kompanijama*) i vesti koje su ukazivale na usporavanje ekonomskog rasta. To je ponovo podstaklo određenu zabrinutost među investitorima i preusmerilo njihovu pažnju na ulaganja u obveznice. Smanjena su i očekivanja o povećanju referentne kamatne stope FED-a, što je podržalo pad prinosa na američke obveznice s kraćim rokom dospeća. Lošiji pokazatelji s tržišta nekretnina, podstakli su rast cena obveznica 24. jula. Tako je prodaja postojećih stambenih objekata u SAD, zabeležila neočekivano snažan pad na mesečnom nivou (*-2,6% u odnosu na prethodnih 2%*). Pad cena na tržištima akcija dodatno je podstakao rast tražnje za američkim obveznicama. Krajem prve nedelje prinosi su nastavili s rastom. I na američkom i na evropskom tržištu dominirali su pritisci na pad cena obveznica, koji su prinose američkih desetogodišnjih obveznica podigli na najviše nivoe u poslednjih mesec dana, kao i evropskih u poslednjih godinu dana. Sve jasnije naznake da će država sanirati gubitke u finansijskim institucijama „Fannie Mae“ i „Freddie Mac“, smanjile su zabrinutost na tržištu SAD i uticale na smanjenje tražnje za državnim dugom. Istovremeno, objava izveštaja FED-a (*„Beige Book“*) ukazala je da su i dalje prisutni snažni pritisci na rast cena u SAD, što je ponovo podstaklo očekivanja o rastu referentne kamate FED-a. Početkom druge nedelje, špekulacije pred najavljene objave prodaje novih stambenih objekata u SAD, poverenja potrošača kao i porudžbina trajnih dobara privlačile su veliko interesovanje investitora. U utorak, 29. jula, u SAD je objavljen podatak „Consumer confidence“ koji je porastao sa 50,4 na 51,9 što će sigurno ubrzati odluku o očekivanim povećanjima referentne kamatne stope FED-a u narednim mesecima. Porudžbine trajnih industrijskih dobara u SAD, nakon rasta od 0,1% u maju, neočekivano su, 31. jula, pokazale još veće povećanje koje je iznosilo 0,8%. Isključujući značajan segment transportnih sredstava porudžbine su povećane još više, 2,0%. Indeks „University of Michigan“ o poverenja potrošača u SAD, zabeležio je rast sa 56,6 na 61,2 za jul. Prodaja novoizgrađenih američkih stambenih objekata, kako su pokazali podaci za maj, i dalje je u padu, ali po ipak nešto nižim stopama nego u junu. Tokom druge nedelje objavljeni su podaci koji ukazuju da privredni rast u SAD i dalje usporava, da je tržište radne snage i dalje pod pritiskom (*„Jobless Claims“ je povećan na 448.000*), da se povećava stopa nezaposlenosti (*„Unemployment Rate“ je povećana na 5,7% sa 5,5%*), ali i da se dodatno povećava zabrinutost tržišnih učesnika po pitanju nastavka kreditne krize i objavljivanja negativnih poslovnih rezultata finansijskih institucija (*kao npr. „Washington Mutual“ i „Merrill Lynch“*). Krajem druge nedelje posmatranog perioda (*u odnosu na prethodnu nedelju*), prinos na dvogodišnje američke državne obveznice smanjen je za 20 bazičnih poena (*na 2,52%*), dok je prinos na desetogodišnje američke državne obveznice smanjen za 13 bazičnih poena, na 3,97%.

U posmatranom periodu objavljeni su sledeći značajni pokazatelji privredne aktivnosti SAD:

		Očekivani podatak	Aktuelni podatak	Prethodni podatak
Prodaja postojećih stambenih objekata, M/M (Existing Home Sales, MoM) 24/7/2008	jun	-1,0%	-2,6%	2,0%
Poverenje potrošača, M/M (Consumer Confidence, MoM) 29/7/2008	jul	50,1	51,9	51,0
Broj nezaposlenih koji prvi put konkurišu za posao, u 000 (Initial Jobless Claims) 31/7/2008	26.jul	393	448	404
Stopa nezaposlenosti, M/M (Unemployment Rate, MoM) 1/8/2008	26.jul	5,6%	5,7%	5,5%

Izvor podataka: "Bloomberg" informacioni sistem

Evropske državne obveznice

Do sredine prve nedelje nastavljeni su pritisci na pad cena evropskih državnih obveznica, a smanjena tražnja bila je posledica rasta cena na evropskim tržištima akcija, smanjeni rizik korporativnog zaduživanja, kao i strah od inflatornih pritisaka. Međutim, zabrinutost od značajnijeg usporavanja privrednog rasta u evrozoni ipak je ublažila navedene pritiske. Najveća pažnja investitora bila je usmerena ka objavi PMI indeksa aktivnosti u prerađivačkom i uslužnom sektoru u zemljama evrozone, uz objavu IFO indeksa poslovne klime u Nemačkoj. S tim u vezi, u Nemačkoj je zabeležen najsnažniji pad IFO indeksa poslovne klime u poslednjih nekoliko godina. Takođe, i PMI indeksi aktivnosti u prerađivačkoj i uslužnim delatnostima ukazali su na dalje usporavanje aktivnosti. Istovremeno, očekivala se i objava kretanja monetarnog agregata M3, koji treba da ukaže na intenzitet inflatornih pritiska u evrozoni. Prema podacima za jun monetarni agregat M3 usporio je sa rastom u zemljama evrozone, ukazujući time na nešto slabije inflatorne pritiske. Time je na mesečnom nivou zabeležen rast M3 po godišnjoj stopi od 9,9%, što je niže od očekivane stope rasta (10,3%), a i od stope rasta u maju (10%). Zabrinutost investitora usled sve jasnijih naznaka usporavanja ekonomske aktivnosti u SAD, ali i zemljama evrozone, usmerila je pažnju ulagača prema sigurnosti koju nudi ulaganje u državni dug. Usled sve izglednijeg usporavanja rasta BDP-a smanjenja su očekivanja o rastu referentne kamate u evrozoni, što je podržalo pad prinosa. „Consumer price index“ podaci za Nemačku izašli su veći od očekivanih (0,6% od očekivanih 0,5% na mesečnom nivou i 3,3% od očekivanih 3,2% na godišnjem nivou). Kriva prinosa na nemačke državne obveznice malo je smanjila nagib i razlika prinosa do dospeća za dvogodišnju i desetogodišnju obveznicu kretala se oko 14 bp (*bazičnih poena*). Krajem izveštajnog perioda usledio je pad poverenja potrošača u evrozoni. Mnogi analitičari smatraju da se ECB trenutno nalazi kao između „dva mlinska kamena“. Na jednoj strani ECB mora da podupire rast evropske ekonomije niskim kamatnim stopama, ali s druge strane, to ne može da uradi je mora da drži inflaciju pod kontrolom (*što može da učini jedino, upravo, povećanjem bazne kamate*). "Eurostat" je revidirao naniže svoju procenu privrednog rasta u zoni evra, u prvom kvartalu, s prethodno procenjenih 2,2% na 2,1%. Novi podaci pokazuju dalje usporavanje rasta privrede i u drugom tromesečju, pri čemu je industrijska proizvodnja u maju zabeležila najveći pad za blizu 16 godina (*i to za 1,9% u odnosu na prethodni mesec*). Krajem druge nedelje posmatranog perioda, prinosi na dvogodišnje i desetogodišnje nemačke državne obveznice iznosili su 4,25% i 4,35%.

Značajni pokazatelji privredne aktivnosti evrozone objavljeni u posmatranom periodu bili su:

		Očekivani podatak	Aktuelni podatak	Prethodni podatak
Kompozitni PMI indeks za evrozonu (EC: PMI Composite) 24/7/2008	jul	49,0	47,8	49,3
IFO indeks poslovne klime u Nemačkoj (GE: IFO – Business Climate) 24/7/2008	jul	100,1	97,5	101,2
M3 monetarni agregat, g/g (EC: Euro-Zone M3, YoY) 25/7/2008	jun	10,3%	9,5%	10,0%
Indeks potrošačkih cena u Nemačkoj, M/M (GE: Consumer Price Index, MoM) 29/7/2008	jul	0,5%	0,6%	0,3%

Izvor podataka: "Bloomberg" informacioni sistem

Zlato: 906,10–965,55 (US\$/OZ)

	Zaključene cene zlata (US\$/Oz) u periodu:			
	21.7–25.7.'08		28.7–1.8.'08	
ponedeljak	965,55	max	930,63	max
utorak	946,40		918,90	
sreda	920,85	min	906,10	min
četvrtak	928,05		914,07	
petak	929,85		910,95	

Kretanje cene zlata u posmatranom periodu

Izvor podataka: "Bloomberg" informacijski sistem

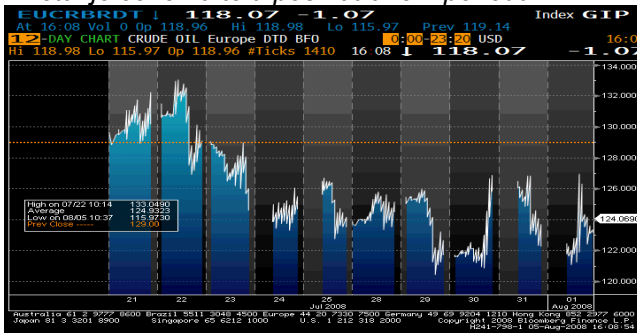
Cene plemenitih metala i dalje su pod dominantnim uticajem promena cena nafte kao i kretanja na deviznom tržištu. Na relativno opadajući trend cene zlata, prve i druge nedelje, značajno su uticali pad cene nafte i jačanje američke valute u odnosu na evro. Tokom posmatranog perioda maksimalna cena zlata od 965,55 dolara po finoj unci realizovana je 21. jula, dok je minimalna cena zlata (906,10 na zatvaranju) realizovana 30. jula.

Nafta: 121,95–131,25 (US\$/Barrel–Brent Crude Oil)

Udvostručenje cena hrane u poslednje od tri godine i vrtoglavi rast cena nafte, predstavljaju veoma ozbiljnu pretnju po svetsku ekonomiju. S tim u vezi, je i Međunarodni monetarni fond (MMF) najavio sprovođenje istrage o uzrocima snažnog rasta cena nafte (na nedavno održanom skupu G8 ukazano je na vezu pojačanih spekulativnih uticaja na snažne skokove cena energenata). Predsednik MMF-a, kazao je da je „tesan“ odnos ponude i tražnje, glavni razlog snažnog povećanja cena nafte, koje su se upeterostručile od 2003. godine. Početkom posmatranog perioda, cena nafte je prekoračila nivo od 130 dolara po barelu nakon što su pregovori Irana i Zapada o iranskom nuklearnom programu završili bez rezultata, a tropska oluja Doli krenula prema meksičkom poluostrvu Jukatan. SAD su dale Iranu rok od par nedelja da obustavi nuklearni program, za koji iranski zvaničnici i dalje tvrde da služi isključivo u mirnodopske svrhe. U protivnom, Iran će biti suočen s oštrim sankcijama. Sredinom prve nedelje, cena sirove nafte pala je na ispod 125 dolara po barelu, nakon što se smanjila zabrinutost da će uragan Doli pogoditi postrojenja u Meksičkom zalivu. Dalji pad cene nafte poklopio se s jačanjem dolara, usporavanjem američke ekonomije, osrednjom tražnjom za energijom u SAD (Amerika je najveći svetski potrošač nafte), kao i sa povoljnim nedeljnim izveštajem američke vlade o stanju zaliha sirove nafte i destilata. Analitičari koji podatke o kretanju cene nafte u prošlosti koriste za predviđanje njihovih budućih kretanja, mišljenja su da bi tržište sada moglo krenuti na dole, navodeći da je sledeći nivo cene za američku sirovu naftu od 120 do 122 dolara po barelu. Cene nafte iznad 120 dolara za barel „nisu normalne“ i mogle bi u pravim okolnostima pasti na oko 78 dolara za barel, izjavio je u utorak, 29. jula, u Džakarti predsednik Organizacije zemalja izvoznica nafte (OPEC) Hakib Kelil. „Ako dolar nastavi da jača a situacija oko Irana poboljša, cene će u dugoročnoj perspektivi biti oko 78 dolara“, kazao je Kelil novinarima u Džakarti, dodajući da je tržište nafte dobro snabdeveno. Cene sirove nafte udvostručile su se u protekle dve godine, ali su u međuvremenu skliznule s rekordno visokog nivoa od oko 146 dolara za barel, koji je bio dostignut početkom jula. „Na tržištu je uspostavljena ravnoteža. Rekao bih da je nivo zaliha dobar, a nije bilo ni poremećaja u tražnji“, potvrdio je predsednik OPEC-a. Upitan trebaju li članice OPEC-a smanjiti proizvodnju, nastave li cene nafte i dalje s padom, odgovorio je: „Ne, mislim da ne. Zašto? Njihov je cilj da ponuda i tražnja budu dobre tako da tražnja bude podmirena“. Tokom ovog izveštajnog perioda maksimalna cena nafte (131,25) realizovana je 21. jula, dok je minimalna cena (na zatvaranju) od 121,95 dolara po barelu sirove nafte zaključena 29. jula.

	Zaključene cene nafte (US\$ /Barrel-Brent) u periodu:			
	21.7–25.7.'08		28.7–1.8.'08	
ponedeljak	131,25	max	125,04	
utorak	129,10		121,95	min
sreda	124,80		126,36	max
četvrtak	125,21		123,24	
petak	123,72	min	123,33	

Kretanje cene nafte u posmatranom periodu

Izvor podataka: "Bloomberg" informacijski sistem